

”

Батов Д. Педагогічні умови підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки до виконання завдань в районах бойового чергування. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2025. Том 13, № 9. С. 23-29. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i9-003>.

Batov D. Pedagogical conditions for the training of future signal and cybersecurity corps officers to perform tasks in combat duty areas. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2025. Vol. 13, No 9. S. 23-29. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i9-003>.

УДК 355.23:37.02:355.426:004.056.5
DOI: 10.31110/2616-650X-vol13i9-003

Дмитро БАТОВ

Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, Україна
<https://orcid.org/0009-0004-5642-1119>
pro100dimon4ik@icloud.com

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ВІЙСЬК ЗВ'ЯЗКУ ТА КІБЕРБЕЗПЕКИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ В РАЙОНАХ БОЙОВОГО ЧЕРГУВАННЯ

Анотація. У статті розкрито сутність та обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки до виконання завдань у районах бойового чергування. Визначено, що актуальність дослідження зумовлена трансформаційними процесами у системі вищої військової освіти України, зростанням значення інформаційно-комунікаційних технологій у сфері оборони та необхідністю приведення освітніх програм у відповідність до стандартів НАТО. Показано, що специфіка воєнно-професійної діяльності офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки полягає у поєднанні технічних, організаційних і комунікативних аспектів, реалізація яких відбувається в умовах високої динаміки бойової обстановки, постійних кіберзагроз та потреби у безперервності управління військами. З'ясовано, що визначення педагогічних умов доцільно здійснювати на основі інтеграції системного, компетентнісного та діяльнісного підходів. У межах системного підходу педагогічними умовами є інтеграція навчальних дисциплін технічного, тактичного і гуманітарного спрямування; побудова єдиної моделі підготовки, яка охоплює когнітивний, професійно-особистісний та аналітико-прогностичний компоненти; узгодження освітніх програм із сучасними воєнними стандартами та реаліями бойової діяльності. Компетентнісний підхід акцентує увагу на цілеспрямованому формуванні здатності майбутніх офіцерів приймати рішення у стресових умовах, розвитку комунікативної компетентності у багатонаціональних і мультидисциплінарних командах, вихованні відповідальності та готовності діяти в екстремальних ситуаціях. Діяльнісний підхід орієнтує педагогічні умови на практичне відтворення професійного досвіду через використання симуляційних технологій, рольових ігор та командних тренінгів, моделювання умов бойового чергування й кіберінцидентів, поетапне ускладнення навчальних завдань для вироблення стійкості та адаптивності. Практична реалізація запропонованих умов сприятиме модернізації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах, підвищенню якості професійної підготовки та зміцненню обороноздатності держави. Перспективи подальших досліджень убачаються у створенні системи діагностики готовності курсантів до виконання завдань у районах бойового чергування, а також у розробленні методичних рекомендацій для викладачів і командирів курсантських підрозділів.

Ключові слова: педагогічні умови; вищий військовий навчальний заклад; офіцери; професійна підготовка; війська зв'язку та кібербезпеки; виконання завдань в районах бойового чергування; професійні знання; професійна готовність.

Dmytro BATOV

Bohdan Khmelnytskyi National Academy
of the State Border Guard Service of Ukraine, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0004-5642-1119>
pro100dimon4ik@icloud.com

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE TRAINING OF FUTURE SIGNAL AND CYBERSECURITY CORPS OFFICERS TO PERFORM TASKS IN COMBAT DUTY AREAS

Abstract. The article reveals the essence and substantiates the pedagogical conditions for preparing future officers of the Signal and Cybersecurity Troops for performing tasks in combat duty areas. The relevance of the study is determined by the transformational processes in Ukraine's system of higher military education, the growing importance of information and communication technologies in the defense sphere, and the need to align educational programs with NATO standards. It is shown that the specifics of the military-professional activity of officers of the Signal and Cybersecurity Troops lie in the combination of technical, organizational, and communicative aspects, the implementation of which takes place under conditions of high dynamics of the combat situation, constant cyber threats, and the need for continuity of command and control. It has been established that the definition of pedagogical conditions should be based on integrating systemic, competence-based, and activity-based approaches. Within the systemic approach, the pedagogical conditions include the integration of technical, tactical, and humanitarian disciplines; the development of a unified training model that encompasses cognitive, professional-personal, and analytical-prognostic components; and the alignment of educational programs with modern military standards and the realities of combat activities. The competence-based approach emphasizes the purposeful development of future officers' ability to make decisions under stressful conditions, the development of communicative competence in multinational and multidisciplinary teams, as well as the cultivation of responsibility and readiness to act in extreme situations. The activity-based approach directs pedagogical conditions toward the practical replication of professional experience through the use of simulation technologies, role-playing, and team training, modeling the conditions of combat duty and cyber incidents, as well as gradually complicating training tasks to develop resilience and adaptability. The practical implementation of the proposed conditions will contribute to the modernization of the educational process in higher military

educational institutions, enhance the quality of professional training, and strengthen the state's defense capabilities. Prospects for further research include the creation of a system for diagnosing cadets' readiness to perform tasks in combat duty areas, as well as the development of methodological recommendations for instructors and commanders of cadet units.

Keywords: *pedagogical conditions; higher military educational institution; officers; professional training; Signal and Cybersecurity Corps; performance of tasks in combat duty areas; professional knowledge; professional readiness.*

Постановка проблеми. Події останніх років у сфері воєнної безпеки України, обумовлені збройною агресією російської федерації та необхідністю інтеграції в євроатлантичний безпековий простір, вимагають якісно нового підходу до підготовки майбутніх офіцерів, зокрема й фахівців у галузі зв'язку та кібербезпеки. В умовах гібридного протистояння та постійного зростання ролі інформаційно-комунікаційних технологій офіцери цієї спеціальностей виконують критично важливі завдання із забезпечення стійкості систем управління, захисту каналів зв'язку та протидії кіберзагрозам у районах бойового чергування.

Проблема підготовки особового складу до виконання завдань у специфічних умовах бойового чергування набуває особливої актуальності, оскільки потребує не лише високого рівня професійних знань і навичок, але й сформованості аналітико-прогностичного компонента готовності, стресостійкості, умінь оперативного прийняття рішень, ефективної комунікації в мультидисциплінарних командах та дотримання стандартів інтероперабельності з підрозділами держав-членів НАТО.

Результати аналізу публікацій вітчизняних вчених [1–4] доводять, що якість професійної підготовки військовослужбовців значною мірою залежить від створення належних педагогічних умов. Для майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки ці умови мають враховувати швидку змінюваність технологічних середовищ, необхідність моделювання реальних кризових сценаріїв та інтеграцію цифрових технологій у процес навчання.

Отже, актуальність дослідження зумовлена потребою у формуванні готовності майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки до виконання завдань у районах бойового чергування в умовах зростання інтенсивності бойових дій і кіберзагроз; завданнями оборонної реформи та адаптацією освітніх програм військових закладів до стандартів НАТО; недостатнім теоретико-методичним опрацюванням педагогічних умов, які забезпечують інтегральний розвиток професійних, комунікативних і лідерських компетентностей майбутніх офіцерів.

Усе це обумовлює потребу у науковому пошуку та обґрунтуванні педагогічних умов підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки до ефективного виконання завдань у районах бойового чергування.

Аналіз досліджень і публікацій. Посилює актуальність дослідження той факт, що педагогічні умови підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки до виконання завдань у районах бойового чергування залишаються недостатньо розробленими у сучасній педагогічній теорії та практиці. Аналіз наукових праць свідчить, що трансформацію стану та якості системи вищої військової освіти досліджували Ю. Приходько [5], В. Мірненко, В. Оліферук [6], С. Сердюк, О. Луцький, О. Боровик [7] та інші. Питання розвитку професійної компетентності офіцерів і формування вимог до офіцерського складу сил сектору безпеки й оборони розглядали О. Діденко [8], І. Козубцов [8]. Концептуальні засади запровадження сучасної моделі бойової підготовки на основі стандартів НАТО висвітлив С. Радзіковський [9], а проблеми професійної підготовки військових фахівців в умовах гібридного збройного конфлікту – О. Струцінський [10]. Науково-теоретичні аспекти підготовки майбутніх фахівців зв'язку та кібербезпеки в секторі безпеки та оборони розробляли О. Борознюк [1], А. Бутенко [2], О. Пономарьов, О. Нестеров, В. Ольшанський, В. Філіпов та інші [4].

Водночас проблема обґрунтування педагогічних умов, що забезпечують цілеспрямовану підготовку майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки до ефективного виконання завдань у районах бойового чергування, досі не була предметом спеціальних досліджень, що зумовлює наукову новизну та актуальність даної статті.

Метою статті є обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки до виконання завдань в районах бойового чергування.

Виклад основного матеріалу. Визначення педагогічних умов підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки до виконання завдань у районах бойового чергування доцільно здійснити на основі поєднання системного, компетентнісного та діяльнісного підходів. Реалізація такої ідеї передбачає врахування специфіки воєнно-професійної діяльності, яка поєднує технічні, організаційні та комунікативні аспекти, а також відбувається в умовах високої динаміки бойової обстановки, постійної загрози кіберінцидентів і необхідності забезпечення безперервності управління військами. Зокрема, системний підхід дозволяє розглядати підготовку офіцерів як цілісний процес, у якому поєднуються освітня, виховна й практична складові. У цьому контексті педагогічні умови визначаються як структурні елементи системи військової освіти, які взаємодіють між собою та з зовнішнім середовищем (нормативно-правовими вимогами, стандартами НАТО, оперативно-тактичними завданнями підрозділів військ зв'язку та кібербезпеки). Це означає, що підготовка офіцера

не може обмежуватися виключно формуванням знань і вмінь, а має бути організована як узгоджена система, що забезпечує комплексний розвиток особистості.

Компетентнісний підхід орієнтує педагогічні умови на формування у курсантів ключових і спеціалізованих компетентностей, безпосередньо необхідних для виконання завдань бойового чергування. Йдеться про когнітивні (знання теорії та практики військового зв'язку й кіберзахисту), аналітико-прогностичні (уміння оцінювати ризики й прогнозувати розвиток бойової та інформаційної обстановки), діяльнісні (застосування сучасних засобів зв'язку, алгоритмів кіберзахисту, координація дій у складі підрозділу), комунікативні (здатність ефективно взаємодіяти в умовах стресу, багатонаціональних та мультидисциплінарних команд) та ціннісно-мотиваційні (відповідальність, стійкість, готовність до служби в екстремальних умовах).

Діяльнісний підхід спрямовує педагогічні умови на створення такого навчального середовища, де майбутній офіцер активно набуває досвіду через практичну діяльність. Це передбачає: моделювання бойових ситуацій в освітньому процесі; проведення тренінгів з реагування на кіберінциденти; організацію командної роботи у форматі рольових ігор; застосування симуляційних технологій, що відтворюють умови реального бойового чергування; поступове ускладнення завдань, що сприяє виробленню стійкості та готовності діяти в умовах високої динаміки й невизначеності.

Зазначені підходи набувають особливої ваги, враховуючи специфіку воєнно-професійної діяльності офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки. Вона поєднує технічні аспекти (експлуатація засобів зв'язку, програмно-апаратних комплексів, систем захисту інформації), організаційні аспекти (управління підрозділом, забезпечення безперервності командно-штабних процесів, координація взаємодії з іншими структурами) та комунікативні аспекти (налагодження інформаційної взаємодії, підтримка ситуаційної обізнаності, обмін даними в реальному часі).

Крім того, діяльність офіцера здійснюється в умовах високої динаміки бойової обстановки, що постійно змінюється; загрози кіберінцидентів, які потребують миттєвого реагування; та необхідності безперервності управління військами, від чого залежить стабільність оборонних дій. Усе це вимагає, щоб педагогічні умови формували у майбутніх офіцерів здатність швидко адаптуватися, прогнозувати розвиток подій, діяти рішуче й координовано у критичних ситуаціях.

Отже, поєднання системного, компетентнісного та діяльнісного підходів у визначенні педагогічних умов забезпечує цілісність, практичну спрямованість і ефективність освітнього процесу підготовки офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки до виконання завдань у районах бойового чергування. Щодо педагогічних умов підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки до виконання завдань у районах бойового чергування, то їх доцільно розуміти, як комплекс спеціально організованих освітніх і виховних впливів, що забезпечують розвиток професійних компетентностей і формування інтегральної готовності офіцера діяти ефективно у складних та динамічних умовах сучасного бою і кіберпростору.

Для наочності наведемо узагальнену таблицю 1, у якій показано, як системний, компетентнісний та діяльнісний підходи взаємопов'язані з педагогічними умовами підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки.

Підготовка майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки до виконання завдань у районах бойового чергування передбачає забезпечення інтегрованого освітнього простору, що відповідає сучасним вимогам воєнної практики та стандартам НАТО. Однією з таких умов є інтеграція навчальних дисциплін технічного, тактичного і гуманітарного спрямування, яка дозволяє сформувати в курсантів цілісне уявлення про професійну діяльність офіцера, що поєднує експлуатацію технічних засобів зв'язку й кіберзахисту, виконання тактичних завдань управління підрозділом, а також розвиток комунікативних, лідерських і психологічних якостей. Наприклад, у навчальному плані факультету кібербезпеки одного з ВВНЗ поєднано курси з «Основ криптографії», «Тактики застосування військ зв'язку» та «Військової психології», а підсумкове заняття проводиться у форматі міждисциплінарної ділової гри, де курсанти повинні одночасно забезпечити роботу захищеного каналу зв'язку, організувати передачу наказу в умовах радіоелектронних перешкод та підтримати психологічну стійкість підлеглих.

Не менш важливим є побудова єдиної моделі підготовки, яка охоплює когнітивний, професійно-особистісний та аналітико-прогностичний компоненти. Це забезпечує комплексний розвиток офіцера як суб'єкта професійної діяльності: від засвоєння системи знань і практичних навичок – до формування здатності аналізувати й прогнозувати розвиток оперативної обстановки, приймати рішення в умовах ризику та брати на себе відповідальність за їх наслідки. Прикладом реалізації цієї педагогічної умови є впровадження у Національному університеті оборони України системи оцінювання підготовки курсантів, де перевіряється не лише рівень знань (тести), але й аналітичні здібності (вирішення тактичних задач), особистісні якості (лідерство у командних завданнях) та здатність прогнозувати розвиток бойової обстановки (моделювання сценаріїв на тренажері «Бій у кіберпросторі»).

Таблиця 1.

Відповідність методологічних підходів педагогічним умовам підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки до виконання завдань у районах бойового чергування

Підхід	Змістова характеристика	Педагогічні умови
Системний	Розуміння підготовки як цілісної системи, що поєднує освітні, виховні та практичні складові; узгодженість з нормативними вимогами та стандартами НАТО	– інтеграція навчальних дисциплін технічного, тактичного і гуманітарного спрямування; – побудова єдиної моделі підготовки, що охоплює когнітивний, професійно-особистісний та аналітико-прогностичний компоненти; – узгодження освітніх програм із сучасними стандартами у сфері безпеки і оборони та реаліями бойової діяльності
Компетентнісний	Орієнтація на формування системи ключових і спеціалізованих компетентностей (когнітивних, діяльнісних, комунікативних, аналітико-прогностичних, ціннісно-мотиваційних)	– цілеспрямоване формування здатності до прийняття рішень у стресових умовах; – розвиток комунікативної компетентності у багатонаціональних і мультидисциплінарних командах; – виховання відповідальності та готовності діяти в екстремальних умовах
Діяльнісний	Акцент на активному набутті досвіду через практику, моделювання ситуацій, тренування та симуляції	– використання симуляційних технологій, рольових ігор та командних тренінгів; – відтворення умов бойового чергування й кіберінцидентів у навчальному процесі; – поетапне ускладнення навчальних завдань для вироблення стійкості й адаптивності

Важливу роль відіграє також узгодження освітніх програм із сучасними стандартами у сфері безпеки і оборони та реаліями бойової діяльності, адже лише в цьому випадку забезпечується відповідність освітнього процесу актуальним вимогам оборонної сфери. Це дозволяє майбутнім офіцерам набути досвіду й компетентностей, релевантних до умов сучасного бою, та гарантує їхню готовність ефективно виконувати завдання під час бойового чергування.

У межах компетентнісного підходу щодо підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки особливої значущості набувають педагогічні умови, спрямовані на формування професійно важливих компетентностей, необхідних для виконання завдань у районах бойового чергування. Передусім йдеться про цілеспрямоване формування здатності до прийняття рішень у стресових умовах, що передбачає організацію освітнього процесу на основі використання проблемних ситуацій, симуляційних тренінгів і рольових ігор. Завдяки цьому курсанти набувають досвіду ухвалення рішень в умовах невизначеності, інформаційного дефіциту чи загрози, що відповідає реаліям сучасного бою та кіберпротистояння. Наприклад, під час тактичних навчань вводяться «непередбачувані» сценарії (раптове відключення енергоживлення, кібератака на систему управління, втрати у команді), що змушує курсантів швидко реагувати, приймати рішення та нести відповідальність за наслідки.

Важливою педагогічною умовою є розвиток комунікативної компетентності у багатонаціональних і мультидисциплінарних командах. З огляду на інтеграцію Збройних Сил України до євроатлантичного простору та активну взаємодію з підрозділами держав-партнерів НАТО, майбутні офіцери повинні оволодіти навичками ефективної комунікації, координації дій та підтримання ситуаційної обізнаності у спільних операціях. Це вимагає системної організації навчальної взаємодії в умовах міждисциплінарності, використання англомовного середовища, спільних тренінгів і моделювання багатонаціональних операцій. Прикладом є проведення спільних тренінгів із курсантами країн-партнерів НАТО англійською мовою, де українські офіцери зв'язку виконують роль координаторів у міжнародних групах, забезпечуючи передачу інформації та взаємодію між підрозділами.

Не менш значущою є умова, пов'язана з вихованням відповідальності та готовності діяти в екстремальних умовах, адже саме ці якості визначають морально-психологічну стійкість офіцера. Формування відповідальності досягається через залучення курсантів до колективної роботи, що передбачає персональну відповідальність за прийняті рішення, а також через інтеграцію у навчальний процес завдань, наближених до реальних бойових. Наприклад, організація курсів «Stress Management for Officers», де майбутні офіцери виконують завдання на витривалість у поєднанні з бойовими тренуваннями (робота з криптографічними ключами після 24-годинного чергування). Це формує навички роботи під тиском і здатність брати відповідальність за команду в складних умовах. Таким

чином, створюються передумови для формування стійких ціннісно-мотиваційних орієнтацій, які забезпечують готовність майбутніх офіцерів до служби у високоризикових ситуаціях.

Отже, педагогічні умови, що ґрунтуються на компетентнісному підході, забезпечують гармонійне поєднання професійних знань, практичних умінь і морально-вольових якостей, без яких неможливе ефективне виконання завдань у районах бойового чергування.

У межах діяльнісного підходу педагогічні умови підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки зорієнтовані на активне набуття ними практичного досвіду та формування здатності діяти у складних і динамічних умовах бойового чергування. Насамперед важливим є використання симуляційних технологій, рольових ігор та командних тренінгів, які забезпечують максимально наближене до реального моделювання професійних ситуацій. Це сприяє виробленню в курсантів умінь діяти у стресових умовах, кооперуватися з колегами та ухвалювати узгоджені рішення у команді. Наприклад, створення кіберполігону на базі ВВНЗ, де курсанти відпрацьовують відбиття атак на військову інформаційну систему. Сценарій передбачає одночасне виконання ролей офіцера чергування, аналітика та командира взводу зв'язку.

Другим суттєвим елементом є відтворення умов бойового чергування й кіберінцидентів у навчальному процесі, що дозволяє формувати не лише технічні та тактичні навички, а й ситуаційну обізнаність, здатність прогнозувати розвиток загроз і оперативно реагувати на них. Реалізація цієї умови можлива шляхом створення навчальних полігонів, кіберлабораторій, використання систем віртуальної та доповненої реальності, що імітують складні сценарії кіберзагроз та електронного протистояння. Наприклад, у польових умовах організовується 48-годинне бойове чергування з реальними обмеженнями (нічний час, відсутність світла, постійні «кіберзагрози» з боку умовного противника), що дозволяє курсантам відчувати специфіку реальної служби.

Важливою педагогічною умовою є також поетапне ускладнення навчальних завдань для вироблення стійкості й адаптивності. Постійне підвищення рівня складності завдань дає змогу майбутнім офіцерам поступово переходити від засвоєння базових алгоритмів дій до виконання комплексних операцій у реальному часі. Це забезпечує розвиток гнучкості мислення, здатності швидко адаптуватися до змінних умов, а також формує психологічну готовність до непередбачуваних викликів бойового середовища.

Отже, педагогічні умови, що впливають із діяльнісного підходу, забезпечують практикоорієнтованість освітнього процесу, створюють умови для набуття реального досвіду та формують у майбутніх офіцерів стійкість і готовність до дій у складних та екстремальних умовах сучасної війни. Практична реалізація педагогічних умов у системному, компетентнісному та діяльнісному вимірах створює цілісне навчальне середовище, максимально наближене до реалій бойового чергування й кіберпротистояння.

Висновки. З'ясовано, що специфіка воєнно-професійної діяльності офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки зумовлена необхідністю одночасного вирішення технічних, організаційних та комунікативних завдань в умовах високої динаміки бойової обстановки, постійних кіберзагроз та потреби у безперервності управління військами. Це вимагає якісно нової організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах.

У межах системного підходу педагогічні умови розглянуто як інтеграцію навчальних дисциплін технічного, тактичного і гуманітарного спрямування, побудову єдиної моделі підготовки, що охоплює когнітивний, професійно-особистісний та аналітико-прогностичний компоненти, а також узгодження освітніх програм зі стандартами НАТО та реаліями сучасної війни. Це забезпечує цілісність, структурованість і практичну спрямованість підготовки.

На засадах компетентнісного підходу педагогічні умови спрямовані на формування здатності приймати рішення у стресових умовах, розвиток комунікативної компетентності у багатонаціональних і мультидисциплінарних командах, а також виховання відповідальності й готовності діяти в екстремальних ситуаціях. Реалізація таких умов сприяє формуванню інтегральної готовності майбутніх офіцерів як суб'єктів управлінської, технічної та комунікативної діяльності.

На засадах діяльнісного підходу педагогічні умови передбачають широке використання симуляційних технологій, рольових ігор та командних тренінгів, відтворення умов бойового чергування й кіберінцидентів у навчальному процесі, а також поетапне ускладнення навчальних завдань. Це дозволяє формувати практичні навички, психологічну стійкість і адаптивність, необхідні для виконання завдань у динамічному та ризикованому середовищі.

Отже, педагогічні умови підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки визначаються як сукупність взаємопов'язаних освітніх, виховних і практичних факторів, що забезпечують розвиток професійних компетентностей і формування інтегральної готовності діяти ефективно у складних умовах бойового чергування. Результати дослідження створюють підґрунтя для подальшого уточнення змісту освітніх програм, розроблення методичних рекомендацій щодо їх реалізації та впровадження інноваційних технологій військово-професійної підготовки.

Перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження окреслює низку напрямів для подальшої наукової розробки проблеми підготовки майбутніх офіцерів військ зв'язку та кібербезпеки. По-перше, потребує уточнення змістово-структурна модель педагогічних умов з урахуванням особливостей освітнього процесу у різних вищих військових навчальних закладах та специфіки підготовки офіцерів для окремих підрозділів зв'язку і кібербезпеки. По-друге, перспективним є вивчення ефективності впровадження симуляційних технологій, кіберполігонів та систем віртуальної/доповненої реальності як засобів відтворення умов бойового чергування та кіберзагроз. По-третє, доцільним видається дослідження психологічних механізмів формування стійкості, відповідальності та лідерських якостей у майбутніх офіцерів під час виконання навчально-бойових завдань.

Окремої уваги потребує порівняльний аналіз практик підготовки офіцерів зв'язку та кібербезпеки у країнах-членах НАТО з метою адаптації кращого досвіду до вітчизняних умов. Важливим є й розроблення науково-методичних рекомендацій для викладачів, командирів курсантських підрозділів та наставників, які безпосередньо реалізують педагогічні умови у навчально-бойовому середовищі.

У перспективі подальших досліджень також вбачається створення системи діагностики рівня готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань у районах бойового чергування, що дозволить здійснювати цілеспрямований моніторинг динаміки їхнього професійного становлення та своєчасне коригування освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Борознюк О. В. Формування спеціальних знань і навичок майбутніх офіцерів-зв'язківців у процесі фізичної підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. К., 2012. 20 с.
2. Бутенко А. Є. Науково-теоретичне підґрунтя підготовки майбутніх фахівців-зв'язківців у закладах вищої військової освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, 2024. вип. 3К (176). С. 139–143.
3. Лаврут О. О., Лаврут Т. В., Науменко М. В., Хоменко В. П. Інноваційні технології викладання дисципліни Організація військового зв'язку. *Військово-технічний збірник*. 2018. № 18. С. 62-69.
4. Пономарьов О. А., Нестеров О. М., Козубцов І. М., Ольшанський В. В., Філіпов В. В. Підготовка фахівців зв'язку та кібербезпеки сектору безпеки та оборони на засадах лідерської професійно-ділової гри. *Застосування інформаційних технологій у підготовці та діяльності сил охорони правопорядку*, 2024. 266 с.
5. Приходько Ю. Актуальні проблеми трансформації стану та якості системи вищої військової освіти. *Військова освіта*, 2022. С. 179-196.
6. Мірненко В., Оліферук В. Трансформація системи військової освіти: основні тенденції та перспективи. *Військова освіта*, 2023. С. 9-17.
7. Сердюк С., Луцький О., Боровик О. Шляхи та способи розв'язання актуальних проблем освітньої підготовки персоналу Державної прикордонної служби України в контексті трансформації військової освіти. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*, 2022. Вип. 28(1). С. 194-221.
8. Діденко О., Козубцов І. Професійні вимоги до офіцерського складу сил сектору безпеки та оборони. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*, 2022. Вип. 30(3). С. 180-197.
9. Радзіковський С. Концептуальні засади запровадження сучасної моделі бойової підготовки у сухопутних військах на основі стандартів НАТО. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки*, 2021. Вип. 84(1). С. 65-85.
10. Струцінський О. В. Актуальні аспекти підготовки військових фахівців в умовах гібридного збройного конфлікту. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України*. 2021. № 2(43). С. 38-41. <https://doi.org/10.30748/nitps.2021.43.05>.

References

1. Borozniuk O. V. *Formuvannia spetsialnykh znan i navychok maibutnikh ofitseriv-zv'iazkivtsiv u protsesi fizychnoi pidhotovky*: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02; Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. K., 2012. 20 s.
2. Butenko A. Ye. *Naukovo-teoretychne pidgruntia pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv-zv'iazkivtsiv u zakladykh vyshchoi viiskovoi osvity. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*, 2024. vyp. 3K (176). S. 139–143.
3. Lavrut O. O., Lavrut T. V., Naumenko M. V., Khomenko V. P. *Innovatsiini tekhnolohii vykladannia dystsypliny Orhanizatsiia viiskovoho zv'iazku. Viiskovo-tekhnichnyi zbirnyk*. 2018. № 18. S. 62-69.
4. Ponomarov O. A., Nesterov O. M., Kozubtsov I. M., Olshanskyi V. V., Filipov V. V. *Pidhotovka fakhivtsiv zv'iazku ta kiberbezpeky sektoru bezpeky ta oborony na zasadakh liderskoi profesiino-dilovoi hry. Zastosuvannia informatsiinykh tekhnolohii u pidhotovtsi ta diialnosti syl okhorony pravoporiadku*, 2024. 266 s.
5. Prykhodko Yu. *Aktualni problemy transformatsii stanu ta yakosti systemy vyshchoi viiskovoi osvity. Viiskova osvita*, 2022. S. 179-196.
6. Mirnenko V., Oliferuk V. *Transformatsiia systemy viiskovoi osvity: osnovni tendentsii ta perspektyvy. Viiskova osvita*, 2023. S. 9-17.
7. Serdiuk S., Lutskey O., Borovyk O. *Shliakhy ta sposoby rozv'iazannia aktualnykh problem osvitnoi pidhotovky personalu Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy v konteksti transformatsii viiskovoi osvity. Zbirnyk naukovykh prats*

- Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriya: pedahohichni nauky, 2022. Vyp. 28(1). S. 194-221.*
8. Didenko O., Kozubtsov I. Profesiini vymohy do ofiterskoho skladu syl sektoru bezpeky ta oborony. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriya: pedahohichni nauky, 2022. Vyp. 30(3). S. 180-197.*
 9. Radzikovskyi S. Kontseptualni zasady zaprovadzhennia suchasnoi modeli boiovoi pidhotovky u sukhoputnykh viiskakh na osnovi standartiv NATO. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriya: viiskovi ta tekhnichni nauky, 2021. Vyp. 84(1). S. 65-85.*
 10. Strutsynskyi O. V. Aktualni aspekty pidhotovky viiskovykh fakhivtsiv v umovakh hibrydnoho zbroinoho konfliktu. *Nauka i tekhnika Povitrianykh Syl Zbroinykh Syl Ukrainy. 2021. № 2(43). S. 38-41.* <https://doi.org/10.30748/nitps.2021.43.05>

| Матеріал надійшов до редакції: 30.09.2025 р. | Прийнято до друку: 05.11.2025 р. | Опубліковано: 28.11.2025 р. |

This work is licensed under a Creative Commons License Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0).